

ר' עובדיה מברטנורא

משנה ג

הַזֹּרֵק חפץ **אַרְבַּע אַמּוֹת** ברשות הרבים, ופגע **בַּפּוֹתֵל** ונח שם, אם נח **לְמַעַלָּה מֵעֵשְׂרֵה טַפְחִים** מן הקרקע, הרי זה **בְּזֹרֵק בְּאֵוִיר** ופטור מחטאת, שכן למעלה מעשרה טפחים ברשות הרבים הוא מקום פטור¹¹⁸. ואם נח **לְמַטָּה מֵעֵשְׂרֵה טַפְחִים**, דינו **בְּזֹרֵק בְּאֶרֶץ**, והדין הוא **שֶׁהַזֹּרֵק בְּאֶרֶץ אַרְבַּע אַמּוֹת** ברשות הרבים **חַיֵּב** כדין המעביר ארבע אמות ברשות הרבים.

זֶרֶק חפץ **לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת** שבקירבתו, **וְנִתְגַלְגַּל** החפץ **חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת** ממקום שזרק - **פְּטוּר** משום שלא נתכוון לזריקה של חיוב¹¹⁹.

אבל אם זרק חפץ **חוּץ לְאַרְבַּע אַמּוֹת** ונח החפץ, ושוב חזר **וְנִתְגַלְגַּל לְתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת** - **חַיֵּב** שכן יש כאן עקירה והנחה, ומה שנתגלגל אחר כך החפץ, אין בכך לפוטרו:

משנה ד

הַזֹּרֵק בֵּינֵם אַרְבַּע אַמּוֹת בשבת - **פְּטוּר** כיוון שהים דינו ככרמלית, שאיסורה מדרבנן. **אִם הָיָה רֶקֶק מַיִם** - שלולית ורְשׁוֹת הַרְבִּיבִים

נקראים רקק; ורשות הרבים **מֵהַלְכַת בּוֹ**. שרבים מהלכים בו: וכמה הוא רקק. כמה הוא עמקו דינמא אכתי רשות הרבים הוא ולא נעשה כרמלית: ורקק מים ורשות הרבים מהלכת בו. האי

ביאורים והרחבות

118. בגמרא (ק, א) למדין שמדובר בכגון שזרק דבילה שמנה ונדבקה בכותל למעלה מעשרה טפחים, שבכגון זה יש כאן עקירה והנחה.

119. גרסינן בגמרא בבא קמא (כו, ב): נתכוין לזרוק שתיים וזרק ארבע: לענין נזיקין - חייב, לענין ד' דברים (חיוב נזק, צער, רפוי, שבת ובושת) - פטור, לענין שבת - מלאכת מחשבת בעינן (וכאן לא נתכוון), לענין גלות (כגון אם נפלה על האדם ומת) - "אשר לא צדה" אמר רחמנא, פרט לנתכוון לזרוק שתיים וזרק ארבע, לענין עבד (אם נפל החפץ על עבדו וסימא את עינו) - פלוגתא דרבנן שמעון בן גמליאל ורבנן. ולענין גלות פירש"י - חייב, דכתיב "ואשר לא צדה... ושמתי לך מקום" וגו', פרט למתכוון לזרוק שתיים וזרק ארבע שאינו בתורת "וכי יזיד איש" וגו', אלא בתורת "ושמתי לך מקום" וגו'. לישנא אחרינא: "ואשר לא צדה" - פרט למתכוון כו', דפטור מגלות, דהכי משמע: שלא צדה - שלא נתכוון לצדד ולזרוק אצלו - הוא ינוס, פרט לזה שצדה.

מְהֻלָּקַת בּוֹ - רבים עוברים בתוכו, **הַזּוֹרֵק חִפֵּץ לְתוֹכוֹ** - בתוכו למרחק **אַרְבַּע אַמּוֹת** - **חֵיב** שהרקק דינו כרשות הרבים גמורה.

וְכִמּוֹהוּ הוּא עומקו של **רֶקֶק מַיִם** לענין הדין הנ"ל? אם עומקו **פְּחוֹת מֵעֵשְׂרָה טַפְחִים** הרי הוא רשות הרבים, אבל אם יש בו עשרה טפחים הריהו כרמלית, והזורק בתוכו פטור.

רֶקֶק מַיִם וְרִשּׁוֹת הָרַבִּים מְהֻלָּקַת בּוֹ, הַזּוֹרֵק בְּתוֹכוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת - **חֵיב¹²⁰**:

משנה ה

הַזּוֹרֵק חִפֵּץ בַּשַּׁבָּת מִן הַיָּם - כרמלית **לְיַבֵּשָׁה** - לרשות הרבים, **וּמִן הַיַּבֵּשָׁה לַיָּם** - מרשות הרבים לכרמלית, **וּמִן הַיָּם** - כרמלית **לְסַפֵּינָה** - לרשות היחיד, **וּמִן הַסַּפֵּינָה לַיָּם** - מרשות היחיד לכרמלית, **וּמִן הַסַּפֵּינָה לְחֻבְרָתָהּ** - מרשות היחיד לרשות היחיד וכרמלית (הים) באמצע, בכל חמשת המקרים הללו הזורק **פְּטוּר** לפי שכל איסורי ההוצאה בכרמלית אינם אלא מדרבנן, גזירה שמא תתחלף ברשות הרבים.

סַפֵּינּוֹת של אנשים שונים **הַקְּשׁוּרוֹת זֶו בְּזֶו** וסמוכות זו לזו בלא הפסק ים ביניהן - **מְטַלְטְלִין** חפצים בשבת **מִזּוּ לְזֶו** בתנאי שעשו עירוב חצרות. **אִם** הספינות **אֵינָן קְשׁוּרוֹת** זו בזו, **אֵף עַל פִּי שְׂמֻקְפוֹת** - סמוכות זו לזו - **אֵין מְטַלְטְלִין מִזּוּ לְזֶו** שמא יתפרדו זו מזו, ונמצא הים מפריד ביניהם, ונמצא העירוב בטל:

משנה ו

הַזּוֹרֵק חִפֵּץ בַּשַּׁבָּת בְּשׁוּגֵג, וְנִזְכָּר שַׁבַּת הַיּוֹם לְאַחַר שְׂיָצְתָהּ החפץ **מִיָּדוֹ,**

ביאורים והרחבות

120. בגמרא (ה, ב) למדו, שמשנתנו חזרה שנית על דין זה שנשנה ברישא, ללמדנו: א. שאפילו היה הרקק רחב ארבע אמות, ויש רבים שאין עוברים בתוכו אלא מקיפים אותו, אף על פי כן נידון כרשות הרבים. וכן אם רחבו פחות מארבעה טפחים ויש רבים המדלגים מעליו, אף על פי כן נידון כרשות הרבים. ואין הבדל בין ימות הגשמים לימות החמה. ב. שכל רקק שרבים מהלכים בו, אף על פי שאינם מהלכים בו אלא על ידי הדחק דינו כרשות הרבים. ודוקא הילוך על ידי הדחק נקרא הילוך, אבל שימוש על ידי הדחק אינו נקרא שימוש.

ר' עובדיה מברטנורא דכפליה תנא למלתיה, לאשמעינן דאפילו רקק רחב ארבעה האיל והוא פחות מעשרה נדון כרשות הרבים. וכפל נמי ורשות הרבים מהלכת בו, לאשמעינן דאע"ג דאין מהלכים בו רבים אלא ע"י הדחק, הלוך ע"י הדחק שמה הלוך: ה מן הים ליבשה. מכרמלית לרשות הרבים: מן הים לספינה. מכרמלית לרשות היחיד: מטלטלין מזו לזו. אם הן של שני בני אדם מטלטלים ע"י עירוב דהוי להו כשתי חצירות: מוקפות. סמוכות זו לזו, כמו אין מקיפין בבועי: אין מטלטלין מזו לזו. דכי מפרשי מהדדי, כרמלית מפסקת ביניהן ובטל העירוב: ו הזורק. בשבת בשוגג, ונוכר שהוא שבת לאחר שיצאת האבן מתחת ידו קודם שתנוח, אפילו לא קלטה אחר אלא שנחה כדרכה פטור, דהכי תנן